

Effects of Constructivist Approach and Contingency Contraction on Social Studies Achievement and Learning Responsibility of Prathomsuksa Six Students

Yuweeta Sohprajin¹, Ariya Kuha² and Chidchanok Churngchow³

¹Graduate Student (Educational Psychology),

²Ph.D.(Educational Psychology), Assistant Professor,
Department of Psychology and Guidance,

E-mail: kariya@bunga.pn.psu.ac.th

³Ph.D.(Research Design and Statistics), Associate Professor,
Department of Educational Measurement and Evaluation,
Faculty of Education, Prince of Songkla University

Abstract

The purposes of this research were to study the effects of Constructivist approach and Contingency Contraction on Social Studies Achievement and Learning Responsibility of Prathomsuksa six students. The subjects were 60 Prathomsuksa Six students who were studying in the second semester of the academic year 2006 at Tesaban 5 (Bantaladkao) School in Maung Yala, Yala Province. They were randomly divided into 2 groups of 30 students each. The first group was taught through the Constructivist approach couple with Contingency Contraction. The second one was taught only through the Constructivist approach. The research instruments were 7 lesson plans for experimental I and experimental II for 7 weeks each and for the test of Social Studies Achievement consisting of 40 questions having .85 reliability and Learning Responsibility test in Social Studies with .87 reliability. t-test was used for data analysis. The findings were as follows: The students who were taught through the Constructivist approach and Contingency Contraction had higher score on Social Studies Achievement than before the experiment at the significant level of .01. The students who were taught through the Constructivist approach had higher Social Studies Achievement and Learning Responsibility than before the experiment at the significant level of .01 and the students who were taught through the Constructivist approach and Contingency Contraction had higher Social Studies Achievement and Learning Responsibility than those taught through the Constructivist approach at the significant level of .05

Keywords: constructivist approach and contingency contraction method, constructivist approach method, learning responsibility

ผลของการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ยูวีตา โสประจัน¹, อริยา คูหา² และชิตชนก เขิงเขาวี³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (จิตวิทยาการศึกษา),

²Ph.D.(Educational Psychology), ผู้ช่วยศาสตราจารย์,

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว,

E-mail: kariya@bunga.pn.psu.ac.th

³Ph.D.(Research Design and Statistics), รองศาสตราจารย์,

ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา,

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 60 คน โดยสุ่มออกเป็น 2 กลุ่มทดลองกลุ่มละ 30 คน กลุ่มที่ 1 ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข ส่วนกลุ่มที่ 2 ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้ เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.85 และความรับผิดชอบทางการเรียน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.87 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎี

การสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้, การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข, ความรับผิดชอบทางการเรียน

บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน การพัฒนาในประเทศไทยพบว่า “มีเด็กและเยาวชนจำนวนมากมีบุคลิกภาพไม่ดี มีจิตใจไม่เข้มแข็ง ขาดระเบียบวินัย ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2539) ทำให้คุณภาพการศึกษาของเด็กไทยปัจจุบัน อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ทั้งนี้ เพราะความรู้ความสามารถของเด็กไทยโดยเฉลี่ยอ่อนลงทั้งในด้านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล การริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ทางวิชาการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นต้น ผลลัพธ์เหล่านี้เกิดจากกระบวนการปลูกฝัง และการเรียนการสอนซึ่งยังขาดประสิทธิภาพ การเรียนรู้ยังคงเน้นให้ผู้เรียนรับรู้และเชื่อฟังการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา มากกว่าการพัฒนาคนให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา ซึ่งสาเหตุสำคัญอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดการวิจัยที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ อีกทั้งการวัดผล ประเมินผล ในแต่ละระดับการศึกษายังไม่สะท้อนจุดประสงค์ของหลักสูตรโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2544)

นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาของไทยยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะคนไทยยังมีนิสัยทำตามใจคือไทยแท้ ไม่มีวินัยในตนเอง และขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ นับว่าเป็นที่มาของปัญหาสังคมต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และเพิ่มความรุนแรงขึ้นทุกขณะ เช่น ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ปัญหาการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ และปัญหาการมีพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการที่สมาชิกในสังคมปัจจุบันขาดวินัยทางสังคม

และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเชิงวิชาการและด้านคุณธรรมจริยธรรมของกรมศาสนา และวัฒนธรรม ออกมาในเกณฑ์ที่น่าพอใจ แต่จากการสัมภาษณ์และสังเกตโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 98 โรงเรียนในทุกสังกัดของคณะกรรมการประเมินผล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในแง่คุณธรรมจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเท่านั้น ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าคุณครูมีความประพฤติเรียบร้อยมีเพียงร้อยละ 57 และเห็นว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพียงร้อยละ 31 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541, 44) ดังนั้นรัฐบาลจึงได้เริ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านสังคมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากนโยบายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 มุ่งพัฒนาคุณภาพของพลเมืองมีการจัดการศึกษาโดยเน้นให้มีความคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักรับผิดชอบต่อชีวิต มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงนั้น นับเป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 โดยเฉพาะมาตรา 24 ที่กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และสามารถประยุกต์ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยเน้นที่บทบาทของผู้เรียนในการส่งเสริมกระบวนการเรียนเพื่อการสร้างความรู้ และให้ความสำคัญกับผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวโดยมุ่งการสร้างความรู้ และให้ความสำคัญกับผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ โดยทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ ยอมรับในหลักการที่ว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้มากขึ้น

ดังเช่น มาตราที่ 7 ที่ระบุว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” เนื่องจากการสร้างความรู้จะเกิดขึ้นโดยบุคคลนั้น ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะสร้างความรู้เป็นของตนเอง จึงเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (มนัสวานันท์ โกวิทยา, 2547, 20-21)

ด้วยเหตุนี้มิติใหม่ของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาของไทยได้แนวคิดมาจาก คำสำคัญ (Keyword) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

1. การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องบูรณาการ
2. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
3. การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากหลักการดังกล่าวทำให้ขอบเขตการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษากว้างกว่าแนวคิดเดิมที่ได้จัดให้เฉพาะผู้เรียนเรียนในชั้นเรียนเท่านั้น แต่มิติใหม่ของการสอนสังคมศึกษาจะจัดให้กับผู้เรียนในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนได้เรียนทุกที่ทุกเวลา สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ หรือ นิรมิตนิยม (ไสว พักขาว, 2542, 38) ซึ่งมีพื้นฐานความเชื่อว่า ในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้

ด้วยตนเอง จากความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่โดยผ่านกระบวนการคิดที่จะเชื่อมโยงสิ่งใหม่ที่ได้เรียนรู้กับความรู้และประสบการณ์เดิม และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการรู้คิด (Cognitive Structure) ของผู้เรียนเอง โดยจัดโอกาสให้กับผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนได้รับข้อมูล (Data) เข้ามาสู่กระบวนการทางสมองแล้วสร้างเป็นข้อมูลข่าวสาร (Information) แล้วนำข้อมูลข่าวสารมาสู่กระบวนการสร้างองค์ความรู้ (Knowledge) แล้วนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เรียกว่าปัญญา (Intelligence) หรือความเฉลียวฉลาด โดยใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย อาทิเช่น วิธีสอนแสวงหาความรู้ (Inquiry Method) การเรียนแบบร่วมมือ (Co-Operative Learning) วิธีสอนการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้สอนยังต้องฝึกกระตุ้นผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้กระบวนการคิดและฝึกการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2542, 19-20) การปลูกฝังให้เยาวชนมีทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม และคุณธรรมที่ดีเยี่ยมเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่มีค่า การปลูกฝังลักษณะความเป็นพลเมืองดี คือ การเป็นผู้มีจริยธรรมสูง เช่น มีความระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เคารพในสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง รวมถึงการใช้สัญญาเงื่อนไข เป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงออกพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมที่ต้องแสดงออกในชั้นเรียนด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถ

ทางการเรียน และพัฒนาจริยธรรมความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียน โดยศึกษาผลของการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรูกับการใช้สัญญาเงื่อนไข ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อไป

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรูกับการใช้สัญญาเงื่อนไข เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน และความรับผิดชอบทางการเรียน ก่อนและหลังการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียน หลังได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรูกับการใช้สัญญาเงื่อนไข

สมมติฐานการวิจัย 1)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียน หลังได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรูกับการใช้สัญญาเงื่อนไข 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู และ 3)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรูกับการใช้สัญญาเงื่อนไขสูงกว่าการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้

นักเรียนสร้างความหมายด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยการใช้ความรู้เดิมมาสร้างความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่เป็นจริง และการสร้างความหมายนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยยึดหลักการของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อันประกอบด้วยขั้นปฐมนิเทศ ขั้นทำความเข้าใจ ขั้นจัดโครงสร้างแนวคิดใหม่ ขั้นนำแนวความคิดไปใช้ และขั้นทบทวน

2. สัญญาเงื่อนไข หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนที่เป็นสมาชิกของแต่ละกลุ่มในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบทางการเรียนในชั้นเรียนในเรื่องการเข้าห้องเรียนตรงเวลาส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น โดยสัญญาที่สร้างขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกในชั้นเรียนและจากผู้วิจัยและผู้วิจัยระบุตัวเสริมแรงไว้ในใบสัญญานี้ เช่น อุปกรณ์การเรียนต่างๆ โดยให้นักเรียนสะสมแต้มปีละตามจำนวนที่ระบุนักเรียนก็จะได้ของรางวัล หลังจากนั้นผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มจะลงชื่อในสัญญาแล้วเก็บใบสัญญานี้ไว้ และตกลงร่วมกันในกิจกรรมการเรียนครั้งต่อไปว่าจะมีการทบทวนถึงข้อตกลงในสัญญาก่อนนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบ

3. การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรูกับการใช้สัญญาเงื่อนไข หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ของตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ระดมสมอง ศึกษาจากใบความรู้ สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นกับความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่แล้ว ก่อนมีการทำงานกลุ่ม ผู้วิจัยกับนักเรียนที่เป็นสมาชิกของแต่ละกลุ่ม จะทำข้อตกลงร่วมกันในเรื่องเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียน โดยร่างสัญญาขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร จากความเห็นชอบระหว่างสมาชิกกลุ่มกับผู้วิจัย และระบุตัวเสริมแรงซึ่งผู้วิจัยกับนักเรียนแต่ละกลุ่มจะลงชื่อในใบสัญญา

จากนั้นนักเรียนทำกิจกรรม อันประกอบด้วย ชั้นปฐมนิเทศ
ชั้นทำความเข้าใจ ชั้นจัดโครงสร้างแนวคิดใหม่ ชั้นนำ
แนวความคิดไปใช้ และชั้นทบทวน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียนวิชา
สังคมศึกษา ที่ได้จากคะแนนความถูกต้องในการทำ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549

5. ความรับผิดชอบทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการกระทำ
อย่างใดอย่างหนึ่งต่อการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการศึกษา
เล่าเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อให้ประสบความสำเร็จ บรรลุ
จุดมุ่งหมายทุกกิจกรรมงานที่กระทำในวิชาสังคมศึกษา
โดยมีลักษณะพฤติกรรมในเรื่องการเข้าห้องเรียนตรง
เวลา มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งงานที่
ได้รับมอบหมายตามเวลาที่กำหนด ตั้งใจและเอาใจใส่
ต่อการเรียน เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ยอมรับผลงาน
ที่ตนกระทำและปรับปรุงแก้ไขให้ดี พยายามศึกษา
ค้นคว้าเมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียน และมีการ
วางแผนการทำงาน และแบ่งเวลาในการเรียน

6. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียน
เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงาน
เทศบาลนครยะลา

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-
Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของการสอน
ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้
สัญญาเงื่อนไข ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 สังกัด
สำนักงานเทศบาลนครยะลา จำนวนนักเรียน 1050 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนเทศบาล ๕ (บ้านตลาดเก่า)
จำนวนนักเรียน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ วิธีการสอน
มี 2 วิธี 1) การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์
ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข 2) การสอนตามแนวคิด
ทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ และตัวแปรตาม คือ ผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบ
ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่สอนเรื่อง เศรษฐศาสตร์
นำรู้ จำนวน 7 สัปดาห์ใช้เวลาสอน 14 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดการ
เรียนรู้การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้
กับการใช้สัญญาเงื่อนไข แผนการจัดการเรียนรู้การสอน
ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้วิธีละ 7 แผน
เป็นเวลา 14 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนวิชาสังคมศึกษาและแบบประเมินความ
รับผิดชอบทางการเรียน

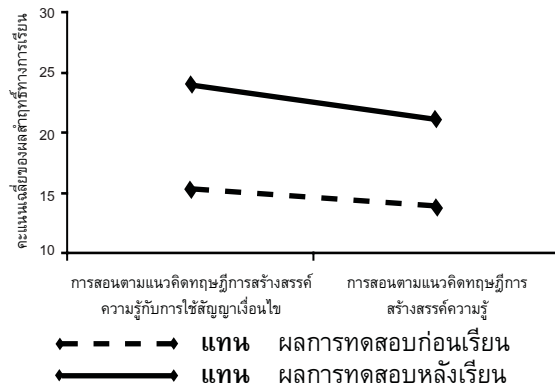
การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ชั้นเตรียม
การทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการ
ทดลอง ห้องทดลอง จัดตารางเวลาในการทดลอง และ
เตรียมนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองโดย
แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 30 คน
รวมนักเรียนทั้งหมดจำนวน 60 คน และชั้นดำเนินการ
ทดลองในชั้นนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบ
ทดสอบก่อนการทดลอง คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบประเมินความ
รับผิดชอบทางการเรียน ก่อนการทดลองผู้วิจัยได้ทำการ
ชี้แจงและอธิบายขั้นตอนการเรียนในแต่ละวิธีการสอน
โดยใช้เวลาในการทดลองวิธีสอนละ 7 แผน แผนละ 2 คาบ
ต่อ 1 สัปดาห์ คาบละ 50 นาที รวมทั้งหมด 7 สัปดาห์
และชั้นหลังการทดลองได้ทำการทดสอบหลังการทดลอง
สิ้นสุดลงโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม
คอมพิวเตอร์ โดยหาค่ามัธยิมเลขคณิต (Arithmetic Mean)

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบค่าที่ (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dedpendent) ทดสอบค่าที่ (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียน

ผลการวิจัย

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นดังภาพ 1

ภาพ 1 กราฟแสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต (X̄) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนและหลังเรียน

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (X̄) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าการทดสอบที (t-test) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาทั้งก่อนและหลังเรียน ของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้

การทดลอง	N	ก่อนสอน		หลังสอน		t
		X̄	S	X̄	S	
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข	30	15.23	5.386	24.13	5.538	16.58**
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้	30	13.83	4.735	21.07	5.502	16.02**

**p < .01

ตาราง 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (X̄) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าการทดสอบที (t-test) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนหลังได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้

การทดลอง	N	X̄	S	t
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข	30	24.13	5.538	2.152*
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้	30	21.07	5.502	

*p < .05

3. คะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 3 และคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นดังภาพ 2

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน

ก่อนได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples) พบว่า คะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนก่อนได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข และนักเรียน

ตาราง 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าการทดสอบที (t-test) ของคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาทั้งก่อนและหลังเรียน ของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้

การทดลอง	N	ก่อนสอน		หลังสอน		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข	30	85.03	9.608	93.70	10.66	8.49*
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้	30	80.03	9.114	83.47	83.27	3.077*

*p < .05

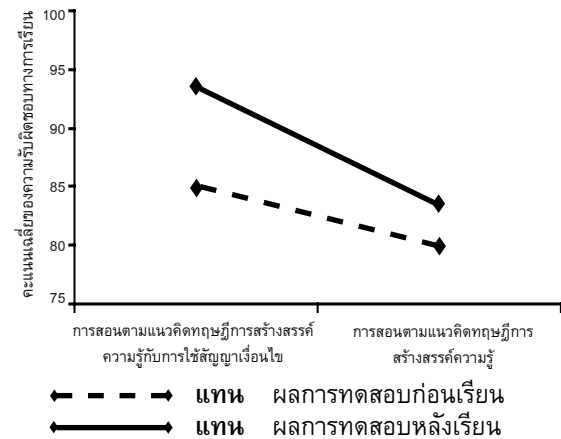
ตาราง 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าการทดสอบที (t-test) ของคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนก่อนได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S	t
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข	30	85.03	9.608	2.068*
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้	30	80.03	9.114	

*p < .05

ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ มีความแตกต่างกัน ดังตาราง 4

5. จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียน

ภาพ 2 กราฟแสดงมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ของคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนวิชาก่อนและหลังเรียน

ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาใช้ในการใช้สัญญาเงื่อนไข และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาใช้ในการใช้สัญญาเงื่อนไข พบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนก่อนเรียนแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงใช้คะแนนความแตกต่างของทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบกัน โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples) พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของผลต่าง ($\bar{D}$) ของคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาใช้ในการใช้สัญญาเงื่อนไข สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 5

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายตามสมมุติฐานตามลำดับสมมุติฐาน ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไข พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไขมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการสอน

ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไข เป็นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้นักเรียนสร้างความหมายด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้ความรู้เดิมมาสร้างความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่เป็นจริง โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน การเรียนรู้เช่นนี้เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และผู้เรียนได้ประสบการณ์จริง โดยได้ร่วมกันคิดวางแผน แก้ปัญหาด้วยตนเองนี้ เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนมีความคงทนต่อการเรียนรู้ได้นาน และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งชนาธิป พรกุล (2544, 17) กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีโอกาสได้รับข้อมูล ประสบการณ์ใหม่ ๆ เข้ามา และมีโอกาสได้ใช้กระบวนการทางสติปัญญาของตนเองในการคิด กลั่นกรองข้อมูล ทำความเข้าใจข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูลความรู้ใหม่กับความรู้เดิม และสร้างความหมายข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไขจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายต่อตนเอง จะส่งผลถึงความเข้าใจและการคงความรู้นั้น (Retention) และสอดคล้องกับความเห็นของ Dewey (1992: อ้างถึงในสุวิทย์ และอรทัย มุลคำ, 126-130) ที่กล่าวว่าผู้เรียนต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับการกระทำ (Learning by Doing) และผู้เรียนต้องมีการทำความเข้าใจความรู้ใหม่ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่สั่งสมมาเป็นพื้นฐานในการเรียน วางแผน คิดแก้ปัญหา

ตาราง 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิตของผลต่าง ($\bar{D}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่าง (S_D) ของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และค่าการทดสอบที (t-test) ของคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนหลังได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไข

การทดลอง	N	($\bar{D}$)	S_D	t
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไข	30	7.33	6.535	2.115*
การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ออกมาในการใช้สัญญาเงื่อนไข	30	3.97	5.768	

*p < .05

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น เป็นการขยายทัศนะของตนให้กว้างขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและแก้ไขปัญหาได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวีนา นิลนวล (2541, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจต่อเนื่องทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้เองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี ตันติวัฒนากร (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณการหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในครั้งนี้อย่างพบอีกว่า ความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเรียนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมที่ต้องแสดงออกในชั้นเรียนด้วยตนเอง โดยการทำสัญญาเงื่อนไขระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งตกลงร่วมกันในชั้นเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบทางการเรียน โดยร่างสัญญาขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรจากความเห็นชอบของนักเรียนทั้งห้อง จากนั้นครูและนักเรียนลงชื่อกันในใบสัญญา หากนักเรียนสามารถปฏิบัติตามที่ได้ตกลงในสัญญา

เช่น นักเรียนส่งงานตรงเวลา ไม่พูดเสียงดังในห้องเรียน ฯลฯ ครูจะให้การเสริมแรงเป็นแสดมปีละสมใน แต่ละคาบที่สอน เพื่อแลกของรางวัลหลังจากที่เรียนใน หน่วยการเรียนรู้จบ ซึ่งทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจ สามารถที่จะปฏิบัติ และควบคุมตนเองให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่สัญญาไว้ได้ ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ และความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่า ก่อนการเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวลี อยู่ปรัชญา (2540, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สัญญาเงื่อนไข เป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลควบคู่กับ การเสริมแรงแบบต่อเนื่องและแบบเว้นระยะที่มีวินัยในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีวินัยในห้องเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข เป็นกลุ่ม ควบคู่กับการเสริมแรงแบบต่อเนื่อง และแบบ เว้นระยะ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดารารพร ชื่อเกียรติสกุล (2540, บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มีต่อพฤติกรรม ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียน ของนักเรียน หลังได้รับการสอนสูงกว่าก่อนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ พบว่า นักเรียนกลุ่มการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ นั้น ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการเปิดโอกาสให้ได้ทำ ความเข้าใจกับแนวคิดต่าง ๆ ด้วยตนเอง และทำให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเป็นผู้ประเมินความเข้าใจของตนเองด้วยการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันนั้น ไม่ใช่เพียง

เพื่อให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน หรือแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเท่านั้น แต่การที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงานยังช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นเป็นการเสริมประสิทธิภาพของการทำงานให้สูงขึ้น เพราะว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ครั้งนี้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างสรรคความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ สร้างความหมายข้อมูล และประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวันเพ็ญ พรรณโกมล (2542, 170) ที่พบว่าเมื่อผู้เรียนจัดระเบียบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างสรรคความรู้นั้นก็จะมีผลต่อผู้เรียนมากขึ้น และกระบวนการสร้างสรรคความรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งผลถึงความเข้าใจ และความคงทนของความรู้ จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การที่ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้สมบูรณ์ขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำนึ่ง อยู่ลิต (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณิ ทองทับ (2545, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือ ที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการเรียนแบบร่วมมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในส่วนของความรับผิดชอบทางการเรียนนั้น นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ส่งผลให้ความรับผิดชอบทางการเรียนวิชาสังคม

ศึกษาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้เกิดการค้นพบของผู้เรียน และผู้เรียนมีแรงจูงใจ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น (Active) มีการควบคุมตนเองในการสร้างสรรคความรู้ (Self- Regulation) เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bay, et al (1992 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545, 297) ที่พบว่า การเรียนรู้โดยการค้นพบ นอกจากจะเพิ่มทักษะในการคิดของผู้เรียนแล้ว นักเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตต์ สุวรรณวงศ์ (2541, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า การใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูใช้คำถามเพื่อให้เด็กสะท้อนความรู้สึกและปัญหาของตนเอง ช่วยให้เด็กคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้เป็นพฤติกรรมที่จะไม่สร้างปัญหาแก่ตนเองและผู้อื่น

สมมติฐานข้อที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน หลังได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขสูงกว่าก่อนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ พบว่า นักเรียนกลุ่มการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่าการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สะท้อนให้เห็นว่าการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่า ทั้งนี้ พิจารณาได้จากการศึกษาที่ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ อย่างเต็มที่ ซึ่ง Devries (1992, 1-2 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2545, 94-96) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนว่า ผู้เรียนสามารถที่จะนำตนเองและควบคุมตนเองในการ

เรียนรู้ เช่น ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนเอง ตั้งกฎระเบียบเอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง ตกลงกันเอง เมื่อเกิดความขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เลือกผู้ร่วมงานได้เอง และรับผิดชอบในการดูแลรักษา ห้องเรียนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร สุวรรณการณ (2546, 91) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนตาม รูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ แบบสร้างสรรค์ความรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

หนึ่งการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข เป็นกระบวนการเรียน การสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ เรียนรู้ด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมอันก่อหวอน ในชั้นเรียน จากการวิจัยครั้งนี้สังเกตได้ว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนรู้ และมีความกระตือรือร้นใน หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ เห็นได้จากการที่ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมในสัญญา เงื่อนไขด้วยตนเอง การบอกเงื่อนไขที่ชัดเจนในสัญญา ทำให้นักเรียนรู้ว่าควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร และ จะได้รับผลกระทบอะไรหลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรม นั้นแล้ว จึงทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตาม เงื่อนไขในสัญญามากกว่าปฏิบัติตามคำสั่งของครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549, 207) ที่กล่าวว่า ผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมได้มี ส่วนร่วมในการวางแผน และตัดสินใจในการดำเนิน โปรแกรม จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีกว่าการที่คนอื่น มาเป็นผู้ดำเนินการ โดยที่ตนเองไม่มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ และการที่ผู้ถูกปรับพฤติกรรมเป็นผู้วาง เงื่อนไขทั้งการเสริมแรงและการลงโทษเองนั้น ทำให้ เขาสามารถยอมรับเงื่อนไขผลกระทบได้ดีกว่าการที่ผู้อื่น

เป็นผู้กำหนด ซึ่งทำให้นักเรียนมีความต้องการที่จะ ปฏิบัติตามมากกว่าที่จะถูกบังคับอีก ทั้งนี้ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้มากขึ้น และ จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับปฐมา ชุมศรี (2547, 100) ที่ศึกษาผลของ การเรียนแบบร่วมมือควบคู่การใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อ วินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความมีวินัยในตนเอง ด้าน ความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือ ควบคู่การใช้สัญญาเงื่อนไขมีวินัยในตนเองด้านความ รับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มการเรียนแบบปกติ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎี การสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบทาง การเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎี การสร้างสรรคความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาและความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎี การสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบ ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตาม แนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนสามารถนำแนวการสอนตาม แนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้กับการใช้สัญญา เงื่อนไขไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา ความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ

ความรับผิดชอบทางการเรียน โดยคำนึงถึงความสนใจของนักเรียน

1.2 โรงเรียนสามารถนำกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสร้งค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไข ไปเป็นแนวการจัดกิจกรรมในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาให้เหมาะสมกับความสามารถและพื้นฐานความรู้ของเด็ก

1.3 ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรส่งเสริมและให้การสนับสนุนครูผู้สอนในการนำกิจกรรมการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสร้งค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้งค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.4 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนควรมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัตินอกห้องเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้คิดและปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด พร้อมให้เวลาที่เหมาะสมในการศึกษาหาข้อมูลของนักเรียน

1.5 การร่างใบสัญญาเงื่อนไข ครูผู้สอนควรเจรจาตกลงทำสัญญาเงื่อนไขในการกำหนดพฤติกรรมของนักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบทางการเรียนร่วมกัน แต่การปรับพฤติกรรมบางกรณีควรใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคล เนื่องจากแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล มีพฤติกรรมที่ต้องปรับปรุงไม่เหมือนกัน แต่อาจจะทำให้เสียเวลาในการร่างสัญญาบ้าง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสร้งค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้งค์สร้งค์ ความสามารถแก้ปัญหา ความคงทนในการเรียนรู้ เจตคติทางการเรียน และความมีวินัยในการเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาผลของการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสร้งค์ความรู้กับตัวแปรต้นอื่น ๆ เช่น

การใช้สัญญาการเรียน การเรียนแบบคู่คิด

2.3 ควรมีการศึกษาผลของการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสร้งค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขกับเด็กนักเรียนก้าวร้าว หรือนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน

2.4 ควรมีการศึกษาผลของการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสร้งค์ความรู้กับการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบทางการเรียนกับวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย เป็นต้น และในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- คำนึ่ง อยู่เลิศ. (2541). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเศวตฉัตร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).
- ชนาธิป พรกุล. (2544). คลี่พระราชบัญญัติ จัดการเรียนการสอนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง. วารสารวิชาการ, 18(ตุลาคม), 15-18.
- ซูลี อยู่ปรัชญา. (2540). การใช้สัญญาเงื่อนไขควบคู่กับการเสริมแรงเพื่อพัฒนาวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดตะกล้า เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. วิชานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).
- ดาราดพร ชื่อเชียรสกุล. (2540). การเปรียบเทียบผลการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร. วิชานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา

- จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).
- ทีศนา แชมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการสอนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฐมมา ชุมศรี. (2547). ผลของการเรียนแบบร่วมมือควบคู่กับการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประวีณา นิลนวล. (2541). ผลของการใช้รูปแบบการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้เองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา).
- พรรณณี ทองทับ. (2545). ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ เขตบางนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).
- มนัสวาสน์ โกวิทยา. (2547). การศึกษานอกระบบโรงเรียน : แนวทางการศึกษาและกิจกรรมที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2542). การสอนสังคมในระดับมัธยมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ศิริพร สุวรรณการณ. (2546). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).
- สมจิตต์ สุวรรณวงศ์. (2541). การจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2549). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เอมพันธ์.
- สุภาวดี ตันติวัฒนากร. (2544). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการคูณและการหาร ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2540. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2539). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2535-2539. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน
แห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2535-2539. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสาน
งานเยาวชนแห่งชาติ.

ไสว พักขาว. (2542). หลักการสอนสำหรับการเป็นครู
มืออาชีพ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.